

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียน บ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

Development of Training Curriculum to Enhance Problem-solving Skills of Bannontae School Students under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3

ประชาชาติ ไชยพร¹ วันเพ็ญ นันทะศรี² และ วาโร เฟ็งสวัสดิ์³
Prachachat Chaiyaprom¹, Wanpen Nantasri² and Waro Phengswat³

Received : 19 ต.ค. 2561

Revised : 7 ม.ค. 2562

Accepted : 11 ม.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน และ 2) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2) ประเมินประสิทธิผลหลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านโนนแต่ อำเภอดงเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 29 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าสถิติทดสอบที (t-test for dependent samples) ผลการวิจัยพบว่า

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่มี 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหา 3) กิจกรรมการฝึกอบรม และ 4) การวัดและประเมินผล ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า 1) ความรู้ ความเข้าใจ ด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ก่อนอบรม $\bar{x} = 9.10$; S.D.=1.93) (หลังอบรม $\bar{x} = 15.34$; S.D.=1.04) 2) ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.17$; S.D.=0.19) 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.80$; S.D.=0.28)

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม, ทักษะการแก้ปัญหา, นักเรียนประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this study were to 1) develop a training curriculum to enhance students' problem-solving skills and 2) evaluate the efficiency of the developed training curriculum. The study was

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อีเมล: chaiyaprom121@gmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ M.Ed. (Educational Administrative Innovation) Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Email: chaiyaprom121@gmail.com

² Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

divided into 2 phases-*the development and the evaluation*. In Phase 1, the curriculum was developed. The appropriateness and congruence of the elements were evaluated by five experts. In Phase 2, the efficiency of the developed training curriculum was assessed. The target sample group was consisted of 26 students enrolled in Prathomsuksa 4-6 (Grades 4-6) at Bannontae School, in Wanon Niwat District, which was under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3. The study was taken place in the second semester of the academic year B.E. 2560 (2017). The samples were drawn by purposive sampling. Statistics used in data analysis included percentage, mean, standard deviation (S.D.), and t-test for dependent samples. The study yielded the following results:

1. The developed training curriculum on enhancing students' problem-solving skills comprised four elements namely 1) objectives, 2) content, 3) training activities, and 4) measurement and evaluation.
2. It could be explained about the efficiency of the developed training curriculum that 1) the sample students' knowledge and understanding on problem-solving skills after participating in the curriculum was higher than that prior to the participation with a statistical significance level at 0.1 (before participation $\bar{x} = 9.10$; S.D. = 1.93, after participation $\bar{x} = 15.34$; S.D. = 1.04), 2) the students' problem-solving skills were at a good level ($\bar{x} = 3.17$; S.D. = 0.19), and 3) students' satisfaction of the developed training curriculum was at the highest level ($\bar{x} = 4.80$; S.D. = 0.28).

Keywords : Training Curriculum Development, Problem-Solving Skills, Primary students

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อีกทั้งแนวทางการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้สถานศึกษาดำเนินการจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญกับสถานการณ์ และประยุกต์นำความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีชีวิตที่ดี เก่ง และมีความสุข สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีสมรรถภาพสูงในการดำรงชีวิต สามารถใช้สติปัญญาในการเผชิญและพิชิตปัญหา มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ ดำรงชีวิตอย่างพอเพียงร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553 : 9)

การแก้ปัญหาของบุคคลนั้นมีการพัฒนาตามวัย ต้องอาศัยสติปัญญาและความคิดตลอดจนประสบการณ์เดิม จากการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมมาเป็นพื้นฐานในการจัดกระบวนการคิดแก้ปัญหาให้บรรลุตามเป้าหมาย ผู้ที่มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างฉับไวและเหมาะสม ย่อมสามารถดำเนินชีวิตไปตามจุดหมายปลายทางอย่างถูกต้อง อีกทั้งยังเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับและเป็นทีเชื่อถือของสังคม และเมื่อมีโอกาสได้เป็นผู้นำกลุ่มและผู้ประสานการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาของส่วนรวม ก็ย่อมบังเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกนักเรียน

ซึ่งเป็นเยาวชนของประเทศชาติให้เป็นผู้รู้จักแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ (สุคนธ์ สิ้นพานนท์ และคณะ, 2552 : 137)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้สมรรถนะเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก นอกเหนือจากคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนจึงเป็นกลไกสำคัญอันหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนไว้ 5 สมรรถนะ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีตามศักยภาพ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2555 : ก) เห็นได้ว่าความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นอีกหนึ่งสมรรถนะที่ผู้เรียนจะต้องได้รับการประเมิน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

โรงเรียนบ้านโนนแต้ เป็นโรงเรียนที่เปิดทำการเรียนการสอนระดับอนุบาล ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โรงเรียนได้ประเมินสมรรถนะของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้ง 5 ด้าน ปัจจุบันพบปัญหาในการประเมินที่สำคัญ คือ ความสามารถในการแก้ปัญหา นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการแก้ปัญหา ไม่สามารถแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุและผล เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนนั้นยังขาดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้

จากข้อมูลที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้วยการจัดสถานการณ์ปัญหาให้ผู้เรียนได้ใช้ประสบการณ์ ความรู้ และทักษะ มาวิเคราะห์ ซึ่งมีกระบวนการประกอบด้วย การตระหนักรู้ปัญหา การค้นหาสาเหตุของปัญหาหรือรวบรวมข้อมูลเพื่ออธิบายปัญหา การกำหนดปัญหา การหาแนวทางในการแก้ปัญหา ค้นหาข้อสรุปและเลือกวิธีการแก้ปัญหา การยอมรับข้อสรุปและดำเนินการแก้ปัญหาและหาแนวทางในการแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และเกิดทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งจะเป็พื้นฐานในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดังนี้
  - 2.1 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ระหว่างก่อนเข้ารับการฝึกอบรม และหลังเข้ารับการฝึกอบรม
  - 2.2 ศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน
  - 2.3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 29 คน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรฝึกรวมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกรวม เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะการแก้ปัญหา และด้านความพึงพอใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกรวมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ แบ่งการดำเนินงาน มี 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎีเป็นการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกรวม เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกรวม โดยมีรายละเอียด การดำเนินการดังนี้ 2.1) การร่างหลักสูตรฝึกรวม 2.2) การประเมินร่างหลักสูตรฝึกรวม ใช้แบบประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกรวม และแบบประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตรฝึกรวม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน 2.3) การแก้ไขและปรับปรุงร่างหลักสูตรฝึกรวม ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกรวม

ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพและการปรับปรุงหลักสูตรฝึกรวม เป็นการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรภายหลังจากให้นำหลักสูตรไปทดลองใช้ และแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร โดยนำผลจากการทดลองในระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 3 มาแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) หลักสูตรฝึกรวมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ โดยนำแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์มาใช้เป็นหลักในการพัฒนาหลักสูตรฝึกรวม 2) แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ ด้านการแก้ปัญหา จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก(r) ตั้งแต่ 0.37-0.73 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.60-0.80 และค่าความเชื่อมั่น(KR20) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.8977 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.8924 3) แบบประเมินทักษะด้านการแก้ปัญหา และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกรวม หาค่าความสอดคล้องเนื้อหากับข้อคำถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่ามีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการโดย

3.1 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ไปยังผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างหลักสูตร

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องของร่างหลักสูตร ผู้วิจัยดำเนินการโดยการส่งแบบประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้องของร่างหลักสูตร พร้อมทั้งร่างหลักสูตร และเอกสารคำชี้แจงการประเมิน

ให้แก่ผู้ประเมินด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมายวันรับผลการประเมินด้วยตนเอง เมื่อถึงกำหนดวันรับผลการประเมิน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์หาความเหมาะสมของร่างหลักสูตร โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 65)

4.2 วิเคราะห์หาความสอดคล้องของร่างหลักสูตร โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (วาโร เฝ้าสวัสดิ์, 2551 : 245)

4.3 วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ

4.3.1 หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson (วาโร เฝ้าสวัสดิ์, 2551 : 240-241)

4.3.2 หาค่าอำนาจของแบบทดสอบ (วาโร เฝ้าสวัสดิ์, 2551 : 236)

4.3.3 หาค่าความยากของแบบทดสอบ (วาโร เฝ้าสวัสดิ์, 2551 : 236)

4.4 วิเคราะห์หาความสอดคล้องของแบบสอบถาม ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (วาโร เฝ้าสวัสดิ์, 2551 : 245)

4.5 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหลักสูตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

4.5.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$)

4.5.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.5.3 t-test แบบ Dependent (Dependent Samples)

สรุปผล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 สรุปผล ได้ดังนี้

1. ผลการสร้าง ร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีองค์ประกอบของหลักสูตร 4 องค์ประกอบ สรุปได้ดังนี้

1.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมี 3 ข้อ ได้แก่

1.1.1 เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความหมาย การระบุประเด็นปัญหา ขอบเขตและความเชื่อมโยงระหว่างปัญหาสาเหตุและผลกระทบและเข้าใจวิธีการของการแก้ปัญหาและการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ

1.1.2 เพื่อให้นักเรียนสามารถนำทักษะการแก้ปัญหาไปใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการเรียน

1.1.3 เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถด้านทักษะ การแก้ปัญหาของนักเรียน

1.2 เนื้อหา ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ระบุปัญหา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การระบุสาเหตุของปัญหา หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การเสนอแนวทางแก้ปัญหา หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเลือกแนวทางแก้ปัญหา หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การดำเนินการแก้ปัญหา

1.3 กิจกรรมการฝึกอบรม มี 5 ชั้น ดังนี้ 1) การนำเสนอกรณีตัวอย่าง 2) การศึกษารณคดีตัวอย่าง 3) การอภิปรายประเด็นคำถามเพื่อหาคำตอบ 4) การอภิปรายคำตอบ 5) การอภิปรายเกี่ยวกับปัญหา วิธีแก้ปัญหา และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ

1.4 การวัดและประเมินผล ดำเนินการวัดและประเมินก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกอบรม ผู้เรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมที่ผ่านการประเมิน ต้องผ่านเกณฑ์ต่อไปนี้

- 1.4.1 ผู้เข้าอบรมร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกหน่วยการเรียนรู้
- 1.4.2 ผู้เข้าอบรมส่งแบบฝึกกิจกรรมครบทุกกิจกรรมและครบทุกหน่วยการเรียนรู้
- 1.4.3 ผู้เข้าอบรมมีผลการทดสอบหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม
- 1.4.4 ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี ขึ้นไป

ผลการตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยได้จัดทำร่างหลักสูตรฝึกอบรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ โดยกำหนดค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมที่ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปและค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ มีความเหมาะสม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$) และมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 นำไปใช้ได้และผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความรู้ ความเข้าใจด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ก่อนและหลังการฝึกอบรมพบว่า ภายหลังจากทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ ด้านการแก้ปัญหา หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ก่อนอบรม $\bar{x} = 9.10$; S.D.=1.93) (หลังอบรม $\bar{x} = 15.34$; S.D.=1.04)

2.2 ผลการศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ พบว่าคะแนนทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.17$; S.D.=0.19) เมื่อพิจารณาแยกเป็นทักษะการแก้ปัญหา ในด้านต่าง ๆ พบว่าส่วนมากอยู่ในระดับดี โดยทักษะการแก้ปัญหาด้านระบุสาเหตุของปัญหาได้อย่างถูกต้อง มีคะแนนเฉลี่ย สูงสุดที่ 3.41 และทักษะการแก้ปัญหาด้านการเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่ 3.00

2.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่มีต่อหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.80$; S.D.=0.28) เมื่อพิจารณา ในรายละเอียดพบว่า ด้านสถานที่/ระยะเวลา ด้านวิทยากรดำเนินการ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เท่ากัน คือ 4.85 รองลงมา คะแนนเฉลี่ย 4.75 คือ ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านการนำความรู้ไปใช้ มีคะแนนเฉลี่ย 4.74 และด้านกิจกรรมการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่ 4.72

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่าจากการนำข้อมูลพื้นฐานมาศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์จนได้ องค์ประกอบของหลักสูตร 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหา 3) กิจกรรมการฝึกอบรม 4) การวัด และประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ Tyler (1989 : 5-6); ศศิธร ชันติธรากร (2550 : 5) และบุญเลี้ยง ทุมทอง (2553 : 14-15) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรตามหลักวิชาการและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor and Alexander (1981 : 30-39 อ้างถึงใน ชาวลิต ชูแก้วแพง, 2551 : 53-54); Tyler

(1989 : 1) และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2554 : 19) โดยสรุปรูปแบบการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ 1 การพัฒนาหลักสูตร ผูกอบรมมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การสร้างหลักสูตร ผูกอบรม 3) การทดลองใช้หลักสูตร ผูกอบรม ระยะเวลาที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพและการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร ผูกอบรม จึงทำให้หลักสูตร มีองค์ประกอบครบถ้วนเหมาะสม สอดคล้องกันทั้งองค์ประกอบภายในและการจัดหน่วยการเรียนรู้ อีกทั้งยังได้ศึกษาข้อมูล การประเมินสมรรถนะสำคัญของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ เพื่อหาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน พบว่าสมรรถนะด้านการแก้ปัญหาควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา จึงได้นำมากำหนดเป็นจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาของหลักสูตร ผูกอบรมจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาสำคัญของทักษะการแก้ปัญหาประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) การระบุ ปัญหา 2) การระบุสาเหตุของปัญหา 3) การเสนอแนวทางแก้ปัญหา 4) การเลือกแนวทางการแก้ปัญหา และ 5) การดำเนินการ แก้ปัญหา โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิดของนักการศึกษา Polya (1957 : 6-22); Dewey (1976 : 130); Stanish (1997 อ้างถึงใน ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2551 : 154-157); วัลลิกา ผลากบง (2550 : 77) และสุคนธ์ สินธพานนท์ (2555 : 145) ในการกำหนดเป็นทักษะการแก้ปัญหา หลังจากนั้นจัดทำร่างหลักสูตร ผูกอบรม ตรวจสอบร่างหลักสูตร ผูกอบรม นำหลักสูตร ผูกอบรมไปทดลองใช้ และประเมินผลการใช้หลักสูตร ผูกอบรม

ผลการตรวจสอบหลักสูตร ผูกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ในขณะที่เดียวกันผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรในแต่ละองค์ประกอบเป็นไปตามเกณฑ์ ที่กำหนดคือมีค่าความสอดคล้องมากกว่า .50 ทุกประเด็นหมายความว่าองค์ประกอบของร่างหลักสูตร ผูกอบรมมีความสอดคล้องกัน อันเนื่องมาจากผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตร ผูกอบรม โดยดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของนักวิชาการด้านหลักสูตร ได้แก่ Saylor and Alexander (1981 : 30-39 อ้างถึงใน ขวลิต ชูกำแพง, 2551 : 53-54); Tyler (1989 : 1) และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2554 : 19) ได้ผ่านกระบวนการหาคุณภาพตามขั้นตอนโดยเริ่มตั้งแต่ การตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากคณะกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ได้ทำการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร ผูกอบรม มีการนำส่วนที่บกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของนักการศึกษาหลายท่าน ที่ได้พัฒนาหลักสูตร ผูกอบรมแล้วพบว่าหลักสูตร ผูกอบรมที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ สามารถเพิ่มพูนความรู้ ทักษะของผู้เข้ารับการศึกษาได้ เช่น นภาพิไล ลัทธศักดิ์ศิริ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร ผูกอบรมเพื่อสร้างเสริมทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจสำหรับพนักงาน ระดับหัวหน้างานศูนย์บริการลูกค้าธุรกิจยานยนต์อู่ชู ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย พัชรี ศรีษะภูมิ (2560 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยผสมแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วม และทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง จิรฐา จรวงษ์ (2556 : 11) ได้พัฒนาหลักสูตร ผูกอบรมครู เรื่อง กลยุทธ์การสอน ทักษะการคิดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา และอรรพรรณ ไชยปัญหา (2556 : 11) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในลักษณะหลักสูตรการ ผูกอบรม

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร ผูกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน โรงเรียน บ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 พบว่าหลักสูตร ผูกอบรมมีประสิทธิภาพดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความรู้ ความเข้าใจด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ พบว่าคะแนนทดสอบหลัง ผูกอบรม สูงกว่าก่อน ผูกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลักสูตร ผูกอบรม สามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศงขลา เขต 3 ได้เพิ่มขึ้นจริง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น นำข้อสอบมาวิเคราะห์ หาค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) คัดเลือกข้อคำถามเฉพาะข้อที่มีค่าความยาก อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และข้อที่มี

ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-1.00 (วาโร เพิงส์วีสดี, 2551 : 236) รวมเป็นแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ ด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ ทั้งฉบับนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson (วาโร เพิงส์วีสดี, 2551 : 240-241) ผลการทดลอง เพื่อหาคุณภาพแบบทดสอบ ได้ค่าความยากอยู่ระหว่าง .60-.80 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .37-.73 และค่าความเชื่อมั่น (KR20) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.8977 ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเนตร ดอกมะกล่ำ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังการใช้หลักสูตร สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับบุญเกิด กลมทุกสิ่ง (2555 : 119) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการทำแบบทดสอบภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผลการศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ เพื่อประเมินทักษะการแก้ปัญหานักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบประเมินทักษะการแก้ปัญหา ระหว่างการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในการประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรมผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ในทุกหน่วยการเรียนรู้ พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการแก้ปัญหาอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาแยกเป็นทักษะการแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ พบว่าส่วนมากอยู่ในระดับดี โดยทักษะการแก้ปัญหา ด้านระบุสาเหตุของปัญหาได้อย่างถูกต้อง มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 3.41 และทักษะด้านการเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่ 3.00 สอดคล้องกับชอนกลั่น กาหลง (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยและพัฒนาแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะ มีผลคะแนนทักษะการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับชัยธัช จันทรมุต (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวม และจำแนกตามอายุตามตำแหน่งงานมีความรู้และความตระหนักในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยรวมและเป็นรายด้านเพิ่มขึ้น จากก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสรญา วัชรสังกาต (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจด้านการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียน หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหานักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x}$ = 4.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ด้านสถานที่/ระยะเวลา 2) ด้านวิทยากรดำเนินการ 3) ด้านสื่อการเรียนรู้และ 4) ด้านการวัดและประเมินผลซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ = 4.85) และด้านกิจกรรมการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}$ = 4.72) ทั้งนี้อาจเพราะแบบประเมินที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น มีความเหมาะสมและได้รับการพิจารณาความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว อีกทั้งการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมมีองค์ประกอบที่มีประสิทธิภาพ เนื้อหาแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้ออกแบบให้เหมาะสมกับวัยไม่ยากจนเกินไป และสื่อมีความหลากหลาย น่าสนใจ มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติจริง และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกหน่วยการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ได้ฝึกคิด พุด ถาม ระดมความคิด แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้ได้อย่างอิสระ โดยมีวิทยากรเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ มีการฝึกปฏิบัติจริง ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร

มีความเป็นกันเอง ผ่อนคลาย แต่ก็มีความท้าทายเหมาะกับวัย และความสามารถของนักเรียน สอดคล้องกับสมชาย สังข์สี (2550 : 115-116) กล่าวว่า วิทยากรที่ให้ความรู้ในการฝึกอบรม ต้องมีความรู้ความชำนาญและมีประสบการณ์อย่างแท้จริง มีความสามารถในการสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ในจิตวิทยาการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างดี มีเทคนิค และวิธีการที่ทำให้ผู้เข้ารับการอบรม เข้าใจชัดเจน กระตือรือร้นและให้ความสนใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่ผ่านการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ ที่พัฒนาขึ้นมีความรู้ความพึงพอใจ และมีทักษะการแก้ปัญหาสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรนำไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนในระดับอื่น ๆ

1.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่ผ่านการฝึกอบรมมีทักษะการแก้ปัญหาอยู่ในระดับดี เนื่องจากในกระบวนการฝึกอบรมมีการให้ความรู้และนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ดังนั้นการฝึกอบรมให้กับกลุ่มเป้าหมายควรมีเวลาในการนำความรู้สู่การปฏิบัติ และให้คำปรึกษาแนะนำกับผู้เข้าฝึกอบรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน สู่การพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ เช่น ความสามารถในการคิด ความสามารถในการสื่อสาร และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

2.2 ในการวิจัยในครั้งนี้อาจได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งมีระยะเวลาที่จำกัด หากได้มีการจัดทำหลักสูตรเสริมในภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่งหรือทั้งปีการศึกษา น่าจะทำให้นักเรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาที่คงทนและยั่งยืน

2.3 ควรนำหลักสูตรนี้ไปทดลองเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรกับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อสามารถนำไปปรับใช้ในในระดับศูนย์เครือข่ายหรือระดับเขตพื้นที่การศึกษา

เอกสารอ้างอิง

จิรัฐา จรวงษ์. (2556). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู เรื่อง กลยุทธ์การสอนทักษะการคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา*.

วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชวลิต ชูกำแพง. (2551). *การพัฒนาหลักสูตร*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชัยธัช จันทรมุต. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ช่อนกลิ่น กาหลง. (2559). *การวิจัยและพัฒนาแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

นภาพิไล ลัทธศักดิ์ศิริ. (2558). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อสร้างเสริมทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจสำหรับพนักงานระดับหัวหน้างานศูนย์บริการลูกค้าธุรกิจยานยนต์อู่ชู ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย*. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*, 11(2), 235.

- บุญเกิด กลมทุกสิ่ง. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2553). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). *การพัฒนาการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิควิธีคิด.
- พระมหาเนตร ดอกมะกล่ำ. (2551). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พัชรี ศรีชะภูมิ. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยผสมแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง*. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 11(2), 121.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วัลนิกา ฉลากบาง. (2550). *เอกสารคำสอนวิชาการคิดและการพัฒนาตน*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ ปรีน.
- ศศิธร ชันดิธรางกูร. (2550). *หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร*. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สรญา วัชรสังกาต. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2555). *คู่มือประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *กรอบการนำทักษะการคิดสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สมชาย สังข์สี. (2550). *หลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนามาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนทร สีนธพานนท์ และคณะ. (2552). *พัฒนาทักษะการคิดพิชิตการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลี้ยงเชียง.
- _____. (2555). *พัฒนาทักษะการคิดตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิควิธีคิด.
- อรรชนี ไชยปัญญา. (2556). *รูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Tyler, R. W. (1989). *Basic principle of curriculum: An instruction*. Chicago: University of Chicago Press.